

MRA-Elektrisch (MRA-E) is een samenwerkingsproject van de overheden in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Doel is het stimuleren van elektrisch vervoer om daarmee beleidsdoelen rond luchtkwaliteit en klimaat te realiseren. Sinds 2012 ondersteunt het projectbureau het elektrisch rijden door het plaatsen en beheren van laadinfrastructuur in gemeenten. Ook is het bureau initiator en aanjager van projecten met elektrische voertuigen. In deze monitor informeren wij u graag over de laatste ontwikkelingen.

• Marktpartijen lopen warm voor aanbesteding publieke snelladers

Er is veel belangstelling voor de gezamenlijke aanbesteding voor publieke snelladers die MRA-Elektrisch voor gemeenten in regio Noordwest organiseert. Dat blijkt uit het grote aantal vragen en reacties na publicatie van de aanbesteding. Marktpartijen kunnen tot 4 september inschrijven op de aanbesteding.

In de Europese aanbesteding gaat het om de plaatsing, het beheer en de exploitatie van publieke snelladers op zo'n 600 kortparkeer- en corridorlocaties. Het is voor het eerst dat gemeenten in Nederland een gezamenlijke aanbesteding voor snelladers doen. Meer dan driekwart van 74 gemeenten in regio Noordwest doet mee.

"Samen geven deze gemeenten het snelladen een stevige impuls", aldus projectmanager MRA-Elektrisch Maarten Linnenkamp. "Het volume van de gezamenlijke aanbesteding maakt het voor marktpartijen interessant om in te schrijven. De aanbesteding daagt hen uit om een hoogwaardig en goed dekkend publiek snellaadnetwerk te realiseren. Daarvoor hebben de gemeenten al serieus voorwerk gedaan en 176 voorkeurlocaties aangewezen. Die locaties zijn al goedgekeurd. Na gunning van de aanbesteding kan de schop hier sneller dan normaal de grond in."

***Gezamenlijke aanbesteding geeft
publiek snelladen stevige impuls***

Goed dekkend netwerk

Dat de gemeenten samen optrekken, draagt volgens Linnenkamp ook bij aan een goede spreiding van de publieke snelladers. "Dus niet twee snellaadstations dicht bij elkaar aan weerszijden van een gemeentegrens, maar alle snellaadstations op zorgvuldig afgestemde strategische locaties. Precies daar waar de e-rijder er behoefte aan heeft. Daar hebben we samen goed naar gekeken, want zo helpen we het elektrisch rijden maximaal vooruit."

Groeiende markt, gezonde concurrentie

Algemeen is de verwachting dat de vraag naar snelladers de komende jaren snel zal groeien, onder meer omdat de logistieke sector overstapt op elektrisch. Linnenkamp: “Op die verwachte groei spelen we in door de aanbesteding niet aan slechts één partij te gunnen, maar aan drie. Daarmee spreiden we het risico en stimuleren we een gezonde marktwerking. Naast grote, bekende marktpartijen krijgen ook middelgrote en regionale partijen een kans.”

De gunning van de aanbesteding is in november. Behalve een goede prijskwaliteitverhouding en een hoog service- en dienstverleningsniveau wordt er gekeken naar flexibele tarieven. In hoeverre kunnen de marktpartijen snellaadtarieven aanbieden die meebewegen met de prijsontwikkeling op de energiemarkt? Voor elektrische rijders kan dit een belangrijke manier worden om de laadkosten te verlagen; flexibele tarieven kunnen hen stimuleren om te komen snelladen op momenten in de week waarop de energieprijzen laag zijn. Ook de toekomstbestendigheid van de snelladers weegt mee. Die moeten eenvoudig en snel ge-upgrade kunnen worden, bijvoorbeeld naar hogere vermogens en een zwaardere netaansluiting.

• Aanbesteding 30.000 nieuwe publieke laadpunten op komst

MRA-Elektrisch is begonnen met de voorbereiding van een aanbesteding voor de plaatsing en het beheer van 15.000 nieuwe publieke laadpalen in regio Noordwest. Omdat aan elke laadpaal twee auto's tegelijk kunnen laden gaat het om 30.000 nieuwe laadpunten.

De aanbesteding is nodig omdat de huidige concessie voor het plaatsen van nieuwe publieke laadpalen (door TotalEnergies) begin 2024 afloopt. De aanbesteding zal dit najaar worden uitgeschreven. MRA-E bepaalt op dit moment de inkoopstrategie. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de lessen uit eerdere aanbestedingen en de ontwikkeling van de markt. In ieder geval zal de concessie, die van 2024 tot 2028 zal lopen, worden gegund aan meerdere partijen. Dat zorgt voor installatiecapaciteit, risicospreiding én gezonde concurrentie.

*De concessie zal worden gegund
aan meerdere partijen*

*MRA-E is blij met
de markuitbreiding*

• Ubitricity gaat 730 publieke laadpalen beheren

Ubitricity gaat 730 publieke laadpalen in regio Noordwest beheren. Dat is de uitkomst van de aanbesteding die MRA-Elektrisch december vorig jaar heeft gedaan. Vier marktpartijen dongen mee. Ubitricity kon zich onderscheiden met een goede prijskwaliteitsverhouding.

De aanbesteding was nodig omdat de huidige concessie voor de 730 laadpalen (die nu door Total-Energies worden beheerd) in juli 2023 afloopt. De nieuwe concessie loopt tot juli 2029. In de aanbesteding is ook een optie voor 225 laadpalen meegenomen waarvan de concessie op 31 december 2024 afloopt. Die komen er mogelijk nog bij.

Groeiende markt

Met de nieuwe concessie zorgt MRA-E ervoor dat het laden op straat in regio Noordwest betrouwbaar en comfortabel blijft. Omdat er Europees werd aanbesteed konden ook buitenlandse marktpartijen meedingen. Laadpaalexploitant Ubitricity, die de aanbesteding won, is een dochteronderneming van Shell, gevestigd in Berlijn. “MRA-E is blij met de markuitbreiding”, zegt projectmanager laadinfrastructuur Pieter Looijestijn, “want het elektrisch rijden groeit steeds sneller. Een verbreding van de markt is gezond en uiteindelijk profiteert de elektrische rijder hiervan.”

Meer informatie en service voor e-rijders

Met het oog op meer informatie en service voor e-rijders was er in de aanbesteding veel aandacht voor data-uitwisseling. Om e-rijders beter te kunnen bedienen, moeten MRA-E en gemeenten toegang krijgen tot de laadpaaldata van Ubitricity. Het gaat om vijf verschillende databronnen. Zo willen e-rijders niet alleen weten waar de laadpalen staan en wat het laden daar kost, maar bijvoorbeeld ook welke laadpalen vanwege onderhoud even buiten gebruik zijn en wanneer de dienstverlening wordt hervat. Ook moet inzichtelijk zijn welke laadpalen veel worden gebruikt, zodat daar tijdig laadpalen kunnen worden bijgeplaatst. Looijestijn: “In de nieuwe overeenkomst hebben we heldere afspraken gemaakt hoe Ubitricity de data beschikbaar gaat stellen. Te beginnen met een dashboard dat gemeenten toont waar in hun laadnetwerk onderhoud wordt gepleegd. Samen met Ubitricity zetten we er stevig op in de informatievoorziening en service voor de e-rijder te verbeteren.”

Doet uw gemeente al mee met de gezamenlijke aanbesteding?

• Publieke laadpunten in gemeentelijke parkeergarages

Meerdere gemeenten hebben enthousiast gereageerd op de **uitnodiging** om mee te doen met de gezamenlijke aanbesteding voor publieke laadpunten in gemeentelijke parkeergarages. In de eerste realisatiefase doen 7 gemeenten met 43 parkeergarages mee. Aanmelden en meedoen in een volgende fase kan nog!

MRA-Elektrisch doet nu vooronderzoek voor de gezamenlijke aanbesteding. Hierin wordt onder meer gekeken naar marktontwikkelingen en kunnen gemeenten meedenken. Ook brengt MRA-E de technische en juridische situatie van elke parkeergarage in beeld. Haarlem, Almere, Alkmaar en Lelystad (de initiatiefnemers van de aanbesteding) zitten in een klankbordgroep.

Eerste realisatiefase in 2024

“De realisatie van deze laadpunten is complexer dan de realisatie van laadpunten op straat”, weet Jens Hoorn, projectleider publieke parkeergarages bij MRA-Elektrisch. “Dat komt onder meer doordat elke parkeergarage anders is. Denk bijvoorbeeld aan de netaansluiting en aanwezige elektrische installatie, verzekeringen of brandveiligheidseisen. Daarom verwachten we dat ook kleinere, specialistische marktpartijen in deze aanbesteding geïnteresseerd zullen zijn. Eind dit jaar of begin volgend jaar willen we de aanbesteding publiceren, zodat die in 2024 kan worden gegund.”

Meedoen is efficiënt

Gemeenten die meedoen profiteren van de schaalgrootte die de gezamenlijke aanbesteding oplevert. Marktpartijen kunnen daardoor een aantrekkelijk aanbod doen. MRA-E neemt de gemeenten bovendien veel werk uit handen en neemt de nodige kennis en ervaring mee. Hoorn: “Voor de deelnemende gemeenten maken we vraagprognoses en brengen we de technische situatie in kaart. Bovendien ontzorgen we gemeenten voor het beheer en onderhoud van de laadinfrastructuur. Dat bespaart gemeenten dus veel tijd en mankracht – wel zo efficiënt!”

Meedoen of meer weten?

Mail met **Jens Hoorn**, projectleider publieke parkeergarages.

• Big Apple leert van Greater Amsterdam

New York heeft bij MRA-Elektrisch advies ingewonnen om het elektrisch rijden in de Big Apple op de kaart te zetten. In een online interview vroegen de Amerikanen MRA-E het hemd van het lijf. De vragen spitsten zich toe op de uitrol van een betrouwbaar publiek laadnetwerk. Begrijpelijk, want hier heeft MRA-E veel ervaring mee. Terwijl in New York een gebrek aan laadpalen op straat juist dé bottleneck voor het elektrisch rijden is.

Electrifying New York

In New York, dat in 2050 CO2-neutraal wil zijn, zorgen personenauto's voor 80% van de CO2-uitstoot door het verkeer. De stad zet in op elektrisch rijden, maar de verkoop van e-auto's blijft ver achter bij bijvoorbeeld Californië en Europese koplopers zoals 'Greater Amsterdam' (MRA-E). Een gebrek aan publieke laadpalen ontmoedigt New Yorkers om een e-auto aan te schaffen, terwijl dit de markt er op zijn beurt van weerhoudt om in deze laadvoorziening te willen investeren. Op dit moment telt New York slechts 120 publieke laadpalen, waarvan de meeste op een kluitje in Brooklyn. De stad kiest voor hoge laadpalen waarbij de kabel hoog aan de laadpaal bevestigd zit waardoor deze niet over de grond slingert.

Kip-en-ei-verhaal

Pieter Looijestijn voerde namens MRA-E het gesprek met de overzeese collega's. "Een herkenbaar kip-en-ei-verhaal" noemt hij de uitdaging waar de New Yorkers voor staan. "Typerend voor de pioniersfase die wij al achter ons hebben. Onze sleutel: een actieve overheid die met aanbestedingen voor publieke laadpalen de markt garandeert dat investeren loont en e-rijders de zekerheid geeft dat zij op straat kunnen laden. Veilig, gemakkelijk en goedkoop. De aanpak van MRA-E geldt voor de New Yorkers als good practice. Met het oog op een beter klimaat en vanuit de filosofie dat kennisdelen loont, delen we de details van onze aanpak graag. Want zo helpen we het elektrisch rijden verder. Soms dus ver over onze grenzen heen."

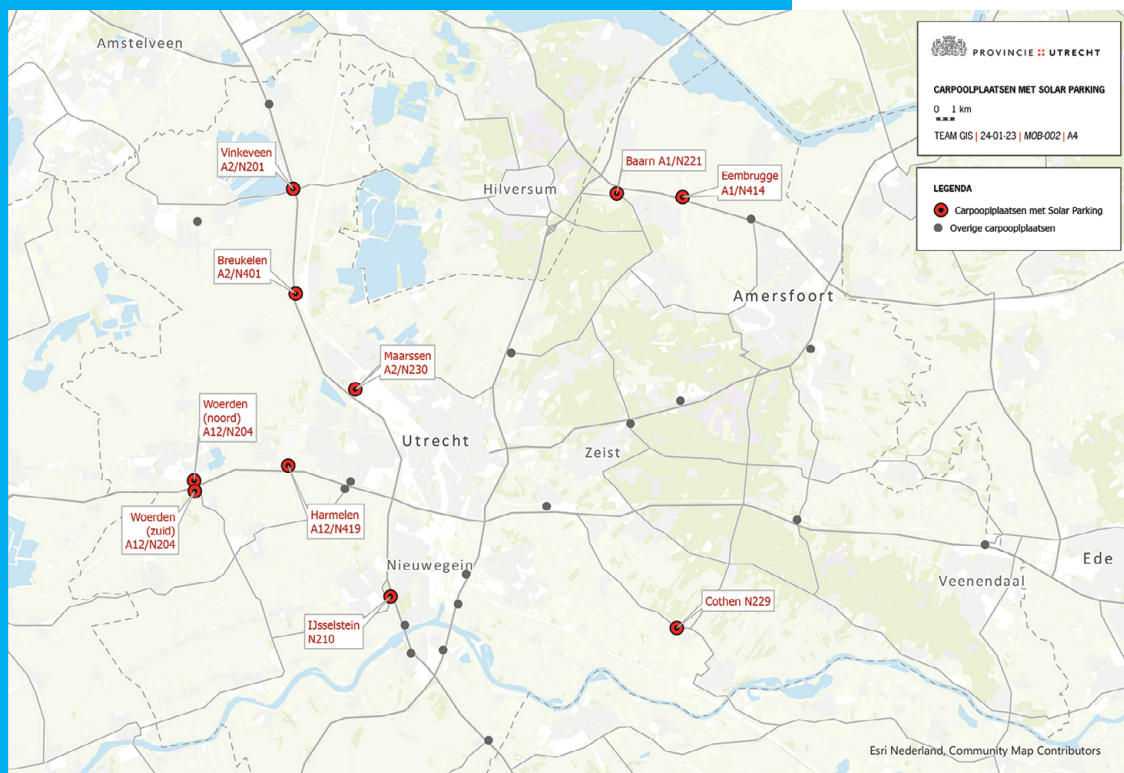
New York won ook advies in bij andere koplopers (Los Angeles, Montreal, Oslo en Londen). De uitkomsten van het rapport zijn nog niet beschikbaar. Wel publiceerde de stad onlangs een [evaluatie van hun pilot met 120 publieke laadpalen](#).

• Solar Parking op 10 carpoollocaties in de provincie Utrecht

We Drive Solar en een coalitie van vijf Utrechtse energiecoöperaties hebben een Europese aanbesteding van de provincie Utrecht gewonnen. Het gaat om de plaatsing en exploitatie van 2800 zonnepanelen en 70 laadpalen op 10 provinciale carpoollocaties voor een periode van 25 jaar.

Met de concessie geeft de provincie Utrecht het goede voorbeeld voor de energietransitie. MRA-Elektrisch leverde advies voor de aanbesteding, zoals de (technische) eisen voor de laadpalen en de beoordeling van de inschrijvingen. We Drive Solar en de vijf energiecoöperaties blonken onder meer uit door maximalisering van de laadtarieven. Hierdoor weten e-rijders zeker dat zij per gereden kilometer minder geld kwijt zijn aan stroom dan benzinerijders aan benzine. De zonnepanelen en laadpalen worden duurzaam aangelegd en de provincie toonde zich ook enthousiast over het coöperatieve karakter van de coalitie. Bewoners rond de carpoolplaatsen kunnen zelfs financieel meeprofiten van de duurzame stroomopwekking: door lid te worden van één van de vijf energiecoöperaties.

Op de 10 carpoollocaties worden in totaal 465 parkeerplekken overkapt met 2800 zonnepanelen. De eerste Solar Parkings worden in het voorjaar van 2024 opgeleverd. Op de carpoollocaties waar nog een bestemmingsplanwijziging nodig is, vindt de oplevering medio 2025 plaats.

Bewoners kunnen financieel meeprofiten van de stroomopbrengsten

• Nieuwe samenwerkingsovereenkomst brengt uitbreiding laadnetwerk verder

De NAL-regio's (waaronder regio Noordwest met MRA-Elektrisch), het Rijk en de regionale netbeheerders verwachten in oktober 2023 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst te sluiten. "Alle partijen willen de samenwerking intensiveren", stelt projectmanager MRA-Elektrisch Maarten Linnenkamp tevreden vast. "Samen zetten we onze schouders nóg sterker onder de uitbreiding van het laadnetwerk."

De nieuwe samenwerkingsovereenkomst zal meer behelzen dan een verlenging van de bestaande overeenkomst die eind 2023 afloopt, is wat Linnenkamp vooral wil zeggen. "Onder de bestaande overeenkomst hebben we in Nederland al zo'n 120.000 (semi) publieke laadpunten en 4500 (semi) publieke snellaadpunten voor elektrische personen- en bestelauto's gerealiseerd. Om dit netwerk te kunnen laten meegroeien met de sterk toenemende behoefte, is een verdere professionalisering van de samenwerking nodig. Maar met de nieuwe overeenkomst borgen we meer dan dat. Sterker dan voorheen richten we ons ook op laadinfra voor andere mobiliteiten. Zware logistieke voertuigen en bouwmaterieel bijvoorbeeld."

Grotere opgave en uitdaging

Met de focus op laadinfra voor zware elektrische voertuigen gaan de samenwerkingspartners behalve een grotere opgave ook een grotere uitdaging aan. "Vaak zijn voor deze voertuigen hoogvermogen laders nodig met een aansluiting op het steeds vollere middenspanningsnet", licht Linnenkamp toe. "Vergeleken met de uitrol van de publieke laadpunten voor personen- en bestelauto's (die een aansluiting op het laagspanningsnet hebben) is dit veel meer passen en meten. Alle samenwerkingspartners beseffen dat we elkaar hiervoor nog meer nodig hebben, en dat een goede afstemming en slimme oplossingen cruciaal zijn. Zeker omdat we, in lijn met internationale afspraken, ook inzetten op meer snelladers op stedelijke knooppunten en langs belangrijke verkeerscorridors. Want ook die laders moeten een aansluiting krijgen op het middenspanningsnet."

Stevige basis

In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst worden de inzet en verantwoordelijkheden van de partners (NAL-regio's, Rijk en lokale netbeheerders) duidelijk vastgelegd. De overeenkomst loopt tot 31 december 2030. Linnenkamp: "Dit geeft ons een stevige basis voor de verdere uitrol van laadinfrastructuur, om daarmee in alle NAL-regio's voor alle vervoersmiddelen van het elektrisch rijden een succes te maken. Samen maken we die transitie waar, met het oog op een beter klimaat en schonere lucht voor ons allemaal."

*Heeft u vragen of opmerkingen over deze kwartaalmonitor?
Neem dan gerust contact op met:*

Maarten Linnenkamp
Projectmanager MRA-Elektrisch

m.linnenkamp@mrae.nl

+31 (0)6 52 52 40 31

Haarlemmer Houttuinen 21
1013 GL Amsterdam

www.mrae.nl

twitter.com/mraelektrisch